

EL TRACTAMENT
INFORMATIU DELS
INFANTS EN ELS
MITJANS DE
COMUNICACIÓ
RESUM EXECUTIU

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

EL TRACTAMENT INFORMATIU DELS INFANTS EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

I. OBJECTE DE L'INFORME

La societat de la informació genera reptes importants en la salvaguarda dels drets a la intimitat, l'honor i la imatge dels infants i adolescents més vulnerables, especialment dels que estan més desprotegits.

Els infants són objecte d'atenció mediàtica i, en especial, ho són els infants que han estat víctimes de maltractament o es troben en situacions de vulnerabilitat especial.

Massa sovint encara l'Administració i els mitjans de comunicació no són capaços de preservar amb prou cura els drets d'infants víctimes d'abusos, maltractaments o altres fets abusius o delictius objecte de tractament mediàtic. Així mateix, les dades relatives a la seva identitat relacionades amb fets que sovint poden resultar traumàtics també poden afectar la seva recuperació física i psicològica i poden suposar-los una revictimització.

En aquest sentit, també cal tenir molt present la funció de les administracions i altres institucions de control de protegir especialment els interessos i els drets dels infants quan apareixen en els mitjans de comunicació.

El Síndic, en la seva tasca de defensa dels drets dels infants, considera necessari fer una reflexió sobre el tractament que es fa específicament de la infància i adolescència en els mitjans de comunicació, la participació i presència que hi té aquest col·lectiu, i la forma com s'exerceix la funció de comunicació social que també tenen encomanada els mitjans en aquest àmbit.

Cal tenir present que la difusió de la identitat o de la imatge de l'infant no només pot lesionar els seus drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge, sinó que, a més, pot pertorbar el seu correcte desenvolupament físic, mental, moral i social.

També val la pena remarcar, però, que, a banda de garantir el dret a la informació, els mitjans tenen una important funció de promoció de drets, de visibilització i participació dels infants en la societat, de foment de la sensibilització sobre determinades qüestions que els afecten i, finalment, de denúncia de la vulneració dels seus drets quan s'escau.

El Síndic vol contribuir que els mitjans de comunicació, quan treballin i tractin aquests i altres temes que afecten els infants i adolescents, tinguin molt present l'interès preferent de l'infant, i que, com a mitjans de comunicació social, coadjuvin en la tasca de promoció i defensa de drets que també tenen encomanada.

La presència, participació i consideració de què els mitjans doten els infants i adolescents serà reflex de la que els atorga el conjunt de la societat com a subjectes de drets.

II. ESTRUCTURA DE L'INFORME

En una primera part es fa referència a les principals vulneracions de drets detectades a partir dels casos treballats entorn d'aquesta temàtica.

En una segona part de l'informe, es pretenen plasmar els instruments tant jurídics com institucionals i del mateix àmbit periodístic de què es disposa per valorar, regular, controlar

i reaccionar davant una vulneració de drets dels infants i adolescents quan apareixen en els mitjans de comunicació com a objecte de tractament informatiu.

En una tercera part de l'informe, s'ha volgut fer constar la valuosa i imprescindible funció social que desenvolupen els mitjans de comunicació com a promotors de drets dels infants i adolescents, situant aquí l'infant com a subjecte de dret en actiu i en positiu. És un tema extens i ampli que en aquest informe apareix com a complementari a l'objecte principal, ja que es focalitza més en el que ha estat la intervenció del Síndic en aquest àmbit, basada en les queixes rebudes, però no de menys importància i rellevància en la promoció i la defensa dels drets.

Finalment, també es recullen els principals casos treballats a la institució i la intervenció que s'ha fet en cadascun. Així mateix, s'ha volgut fer un esment especial del tractament informatiu que es fa de dos àmbits concrets en què la presència dels infants és principal i que han estat objecte majoritari de la intervenció de la institució: el sistema de protecció a la infància i l'adolescència, i l'escola i el lleure.

L'anàlisi casuística porta a fer l'exercici de preguntar-se: "s'ha prioritzat l'interès de l'infant en aquesta notícia?"; exercici que, a la vegada, hauria de fer qualsevol professional, empresa, organisme o institució que intervé en el tractament mediàtic de qualsevol informació, i també la ciutadania crítica.

III. PRINCIPALS VULNERACIONS DE DRETS. INFANTS I MITJANS DE COMUNICACIÓ

En l'anàlisi de casos en què ha treballat el Síndic es detecten vulneracions de drets dels infants i adolescents afectats que s'han agrupat en deu grans problemàtiques.

1. Quan es tracta una informació en què apareix un infant o adolescent no es pren en consideració la condició d'infant

La Convenció sobre els drets de l'infant de les Nacions Unides recull aquest reconeixement i exigeix que en totes les accions que concerneixen l'infant, tant si són portades a terme per institucions de benestar social públiques o privades, tribunals de justícia, autoritats administratives o cossos legislatius, la consideració principal sigui sempre l'interès primordial de l'infant.

L'infant, per la seva condició especial, requereix una protecció i atenció per part dels seus progenitors o tutors legals, principalment, però també per part de totes les institucions, els serveis i els equipaments que puguin intervenir, per poder desenvolupar-se plenament i exercir la resta de drets que té reconeguts en la mateixa Convenció.

Sovint els mitjans de comunicació no se senten compel·lits per aquestes obligacions, que exigeixen un ulterior exercici d'avaluació a l'hora de tractar i difondre una informació quan afecta un infant o adolescent.

Publicació d'un vídeo d'un infant que esdevé viral

L'estiu de 2017 un vídeo en què apareix la imatge d'un infant de quatre anys en un casal d'estiu al municipi de la Roca del Vallès pronunciant paraules malsonants esdevé viral.

En el vídeo esmentat apareix la cara de l'infant davant d'un mural de l'escola i identificat també per la samarreta que duu del casal. Posteriorment, és editat presumptament per treballadors d'una coneguda cadena de supermercats, que contribueixen a la difusió descontrolada del vídeo per la xarxa. El vídeo es penja a youtube en moltes versions diferents i arriba a la televisió pública catalana, que, en el marc d'un programa d'humor, el reproduïx pixelant la cara de l'infant, però sense arribar a verificar la font o origen de la gravació esmentada.

En aquest cas, es constata que, més enllà de la vulneració del dret a la protecció de dades que genera la gravació i la difusió d'aquest vídeo sense l'autorització prèvia dels pares o representants legals d'aquest infant, també es veuen lesionats els drets a la intimitat, l'honor i la privacitat de l'infant. En aquest sentit, les administracions intervinents també són responsables de garantir aquests drets, a banda de les conseqüències judicials que se'n puguin derivar.

2. La revelació de la identitat d'un infant o adolescent en el marc d'un fet noticable

Revelar el nom o les dades personals d'una persona en el marc d'un fet noticable en el cas d'un adult pot plantejar problemes pel que fa al respecte del dret a l'honor, la intimitat o la protecció de la pròpia imatge, que s'analitzarà amb caràcter general més endavant. En el cas dels infants, aquesta identificació té una transcendència específica en el seu ple desenvolupament físic i psíquic i el seu benestar, especialment si està relacionada amb un fet que pot ser traumàtic o dolorós, la qual cosa cal prendre especialment en consideració.

La informació que concerneix un infant o adolescent ha de procurar sempre no difondre'n la identitat o les dades que permetin deduir-la fàcilment, encara que sigui en el seu entorn immediat.

Publicació de detalls sobre un cas d'abusos sexuals que permeten identificar la víctima

La mare d'una presumpta víctima d'abusos sexuals en entorn escolar presenta queixa i denuncia que no s'ha respectat el dret a la privacitat i l'honor de la seva filla en publicar-se en un mitjà de premsa escrita la notícia de la denúncia, tot especificant el curs, l'escola i els detalls sobre els fets succeïts, i també la no-assistència de la nena a classe en el moment de la notícia, la qual cosa permetia identificar-la en el seu entorn immediat, especialment l'escolar.

L'article informa que el Consorci d'Educació va conèixer la notícia per la publicació al diari i que es va posar en contacte amb el centre per rebre la informació que l'escola no li havia proporcionat prèviament.

El Síndic valora que no es va donar compliment del Protocol d'actuació entre el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i el Departament d'Ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu en aquest cas.

El Consell de la Informació de Catalunya resol que l'article publicat en premsa permet identificar la víctima de l'agressió, atès que es dona a conèixer el nom del col·legi i l'edat i el sexe de la nena en una aula en què la ràtio d'alumnat l'any 2017/2018 no supera els 22.

3. Els infants o adolescents com a subjectes passius o la perspectiva adultocèntrica

Sovint els infants i adolescents no apareixen com un col·lectiu subjecte de drets, sinó com un col·lectiu vulnerable que no forma part activa de la societat i que, per tant, està exclòs de la participació i de l'opinió pública.

La imatge que es projecta focalitza l'infant com a menor d'edat que requereix proteccionisme i tutela d'un adult per esdevenir amb el pas del temps un altre adult, moment en el qual sí que podrà tenir el control directe de la informació que es difon sobre ell i dels drets que se li reconeixen socialment. Es tracta de considerar l'infant com un adult en construcció.

4. Estigmatització de l'infant especialment vulnerable. La doble discriminació

La vulnerabilitat especial d'un col·lectiu està definida per la dificultat de poder exercir els drets reconeguts a tota la població per una condició que el diferencia, que pot ser la discapacitat, l'origen socioeconòmic, l'orientació sexual, la religió, el sexe. Dit d'una altra manera, la situació de discriminació en què es troba aquest col·lectiu respecte del conjunt de la població atenent a la seva condició.

En el cas dels infants i adolescents, aquesta discriminació pot ser doble. En el cas, per exemple, dels infants migrants sense referents familiars, s'ha potenciat una imatge que vincula l'estrangeria, el desemparament i l'adolescència amb l'agressivitat. Aquesta situació és extrapolable amb altres matisos al col·lectiu d'adolescents amb problemes de salut mental, discapacitats o LGTBI.

El conflicte, l'agressivitat i la precarietat relacionats amb la infància i l'adolescència tutelada

L'aparició en premsa d'incidents violents amb relació a centres de protecció a la infància i l'adolescència estigmatitza i perjudica la recuperació física i emocional d'aquests infants, i també el clima de bona convivència ciutadana.

Així mateix, l'aparició en els mitjans de comunicació d'imatges d'adolescents migrants no acompanyats que dormen a les dependències policials, encara més si ha estat sense el seu consentiment, pot suposar una agressió als seus drets a la intimitat, la dignitat, l'honor i la protecció de la pròpia imatge.

La denúncia de les mancances i les dificultats que presenta el sistema de protecció a la infància i adolescència, que també és funció dels mitjans de comunicació, pot entrar en conflicte amb la promoció i la garantia dels drets dels infants i adolescents afectats.

5. Els infants apareixen vinculats a les opinions, activitats, creences dels seus progenitors, tutors legals o familiars

Algunes de les informacions que revelen dades personals o la imatge d'un infant també poden suposar una discriminació per raó de la condició o les activitats, opinions expressades o creences dels seus progenitors, tutors o familiars, especialment prohibida per l'article 2 de la Convenció de les Nacions Unides sobre drets de l'infant.

Així, l'infant apareix com un apèndix del seu pare, mare o tutor legal, condicionat per l'actuació, opinió, religió, llengua d'aquests, i fins i tot vinculat a la decisió d'aquest adult amb relació a la informació que el concerneix que pot aparèixer en els mitjans de comunicació.

Per tant, cal evitar, a més de la identificació d'un infant, la vinculació d'aquest amb idees, opinions, activitats, religió i, en definitiva, condicions de l'adult de referència, ja que li pot suposar una discriminació.

La instrumentalització política dels infants

Es reben dues queixes amb relació a la difusió d'imatges d'infants als informatius de cap de setmana sense el consentiment dels seus progenitors.

Les imatges apareixen associades a un contingut informatiu que critica la instrumentalització política dels infants. En concret, amb la confecció i l'exhibició d'objectes de color groc per part d'infants durant la cavalcada de Reis.

La difusió de la imatge dels seus fills o filles pot comportar un menysteniment del seu dret a l'honor, la dignitat i la privacitat i pot contravenir l'interès superior dels infants. També podria contravenir el dret de l'infant a no ser discriminat per raó de la condició, les activitats, les opinions expressades o creences dels seus progenitors o familiars.

6. Infàncies invisibles

La població d'entre 0 i 18 anys a Catalunya representa un 20% del total. No obstant això, el seu pes específic com a objecte d'informació i, sobretot, com a subjecte actiu és molt més baix.

Cal potenciar la participació dels infants i adolescents en els mitjans, partint dels seus interessos i neguits, tot promovent que siguin els mateixos infants i adolescents que construeixin el discurs mediàtic, més enllà de l'entreteniment i atenent als seus interessos reals.

La participació que tinguin els infants i adolescents en els mitjans visibilitzarà aquest col·lectiu en el conjunt de la societat i el farà protagonista del seu relat posicionant-lo com a veritable subjecte de dret.

7. L'impacte mediàtic per sobre de l'interès superior de l'infant

Els mitjans no són aliens als interessos i als condicionants interns que limiten la seva actuació i posen en perill la funció que tenen encomanada, i l'encàrrec i la deontologia dels professionals que exerceixen la seva tasca periodística.

Així, els mitjans de comunicació privats es veuen sotmesos a condicionants econòmics en una lluita per la supervivència en una societat de la informació basada en el consum i el capitalisme. En aquest context, el sensacionalisme i el fort impacte mediàtic, que són enemics dels drets de les persones, i especialment dels drets dels infants i adolescents, sovint generen més ingressos econòmics als mitjans que en depenen per funcionar. L'elevat nombre de clics en una notícia digital comporta més publicitat i, de retruc, més pressió als professionals a l'hora de fer el tractament d'una informació.

Els mitjans de comunicació públics també estan condicionats per la configuració política i el rèdit electoral que pot suposar una determinada informació en cada cas als partits més hegemònics, que poden exercir un cert control sobre els mitjans de comunicació que en depenen. Així, determinades visions crítiques o de denúncia sobre el sistema públic o de qüestions que afecten els drets dels infants poden quedar secundades en la configuració de la línia editorial d'un determinat mitjà.

Cal evitar que els mitjans de comunicació social estiguin sotmesos a interessos polítics i econòmics com a element essencial de la democràcia i del dret a la informació i la llibertat d'expressió. I, en qualsevol cas, cal que en el tractament que fan de la informació es puguin preservar els drets dels infants i adolescents afectats per sobre d'aquests interessos i condicionants.

Publicació de dades personals d'una adolescent amb relació a la mort violenta de la seva mare

Alguns mitjans de comunicació ofereixen informació personal d'una noia que presumptament ha mort la seva mare: fotos pixelades del seu rostre, juntament amb dades personals, com ara el nom sencer i la fotografia de la mare, el nom de pila, l'edat i l'institut on està escolaritzada la noia, el domicili i la feina que desenvolupava la mare, que la fan perfectament identificable en el context d'un municipi petit on viu.

Juntament amb aquestes dades, s'expliquen qüestions personals de la noia, com ara que va ser adoptada als tres mesos, que era originària de Rússia, que tenia antecedents de tractament psiquiàtric, que havia patit assetjament i que havia fet una temptativa de suïcidi.

Ambdues qüestions, adopció i salut mental, són assumptes que poden exigir una tasca de sensibilització i informació a la població amb relació a la problemàtica que poden plantejar i les mesures que es prenen per abordar-la, i també possibles propostes de millora o denúncia de mancances, tal com s'exposa per als àmbits de la protecció a la infància, els abusos sexuals i maltractaments, etc.

No obstant això, la difusió de la informació relacionada amb un fet delictiu i estigmatitzador no sembla que compleixi aquesta funció i, en canvi, pot perjudicar el col·lectiu d'infants i adolescents afectats en gran manera.

La mediatització d'una malaltia i d'un infant objecte d'estafa per part dels seus progenitors

A finals de l'any 2016 apareix en premsa la notícia que els pares d'una nena d'onze anys estaven sent investigats per estafa. Anteriorment, aquesta família havia utilitzat els mitjans de comunicació per recaptar diners en benefici de la salut de la seva filla.

El tractament mediàtic que es va fer durant el procés de divulgació de la malaltia de la nena i de la tasca de l'associació creada per recaptar diners prèviament a la denúncia per estafa, i també, després de conèixer la presumpta falsedat d'alguns fets difosos pels pares de la nena, del contingut de la mateixa denúncia i de la possible utilització de la nena en pornografia infantil, suposen una vulneració dels drets a la intimitat i l'honor d'aquesta nena.

Cal tenir en compte que durant tot aquest temps es van difondre dades personals de la nena (noms i cognoms i localitat on vivia), imatges, fets concrets respecte de la malaltia que pateix i altres detalls que danyen els seus drets a la privacitat, la dignitat i l'honor.

8. L'impacte negatiu sobre serveis d'atenció a la infància

L'aparició de notícies i informacions relacionades amb la infància i l'adolescència en els mitjans amb relació a un servei d'atenció a la infància determinat, especialment si relaten fets vinculats amb violència, delinqüència o marginalitat, el condiciona negativament i queda afectat tot el col·lectiu d'infants i adolescents que en fa ús.

Igualment, notícies vinculades a centres educatius, de lleure o del sistema de protecció poden repercutir en el normal desenvolupament de la vida quotidiana i afectar el col·lectiu d'infants i adolescents que hi assisteix.

Així mateix, pot afectar la consideració social d'un determinat centre, fins i tot estigmatitzant-lo, i pot variar-ne la demanda que se'n fa i potenciar-ne la segregació escolar, que afecta directament el dret a l'educació en termes d'equitat.

La denúncia contra professorat d'un institut

Des del moment en què apareix la notícia sobre la investigació i posterior denúncia de professorat de l'institut per possibles delictes contra la dignitat i la integritat moral d'alguns alumnes, la presència de mitjans de comunicació a les portes i voltants dels instituts és constant.

En aquest sentit, es prenen imatges i s'entrevisten membres de la comunitat educativa, la qual cosa pot suposar una dificultat per a una normal i bona convivència al centre educatiu i la garantia del compliment de les funcions educatives que té encomanades.

De fet, les mateixes famílies que integren la comunitat educativa de l'institut Sant Andreu de la Barca emeten un comunicat el dia 10 de maig en què demanen que el centre deixi de ser un focus mediàtic i rebutgen la presència continuada de mitjans, la pressió i persecució del professorat i la instrumentalització de l'institut per a finalitats no educatives, la qual cosa vulnera el dret a la intimitat dels adolescents que en són alumnes.

Cal preservar la identitat dels alumnes denunciants, i també protegir-los de qualsevol tipus de discriminació o càstig per condició, activitat, opinions o creences dels seus progenitors, tutors legals o familiars (article 2 de la Convenció de les Nacions Unides de drets de l'infant) i també preservar els espais educatius de la pressió mediàtica.

L'impacte mediàtic de la mort violenta d'un professor en un institut

El fet que en les notícies relacionades amb aquest tràgic succés aparegui el nom de l'institut afecta el benestar, la recuperació emocional i la protecció de la intimitat de l'alumnat d'aquest institut, que també n'ha esdevingut víctima indirecta.

L'impacte d'aquest succés ha provocat baixes laborals o trasllats de professorat i ha afectat el bon nom de l'institut, la qual cosa ha generat estigmatització i afavorit la segregació escolar. S'indica que cada any s'ha reduït més la matrícula a l'institut, entre d'altres, a causa d'aquest fet.

9. El deure de reserva i secret professional

Quan, per la seva feina, els professionals intervenen en casos o situacions que, per la raó que sigui, esdevenen fets noticiables en què apareixen infants o adolescents, sempre han de preservar el secret professional quan n'informen els mitjans.

Cal tenir una cura i consciència especials d'aquesta exigència a l'hora de tractar informacions i de demanar l'opinió i el relat sobre fets noticiables als professionals intervinents, especialment quan hi ha infants i adolescents implicats.

Publicació del llibre *Li deien pare*, sobre abusos sexuals en un cas d'acolliment

El contingut del llibre i les declaracions de l'autor en diversos mitjans de comunicació posen de manifest que devia tenir accés a informació i documentació que forma part de l'àmbit del deure de reserva dels professionals que han intervingut en la investigació del cas i del contingut del sumari instruït. Entre d'altres, l'autor assegura haver visionat vídeos en què apareixen alguns infants i adolescents mantenint relacions sexuals.

Algunes dades que aporta el llibre, com ara l'edat i el nom de pila real dels infants que residien a la casa, en permeten la identificació, amb l'exposició de detalls íntims que en fereixen l'honor i la dignitat, la qual cosa, d'acord amb la informació que s'ha fet arribar a la institució, els ha causat un retrocés en la seva recuperació emocional i els ha comportat dificultats en la seva vida ordinària, que continuen desenvolupant en aquest poble petit on les persones es coneixen.

La vulneració del deure de reserva no se circumscriu només a la revelació d'informació sobre dades personals, sinó també d'impressions i valoracions subjectives respecte d'informació i de documents a què s'ha tingut accés amb motiu del càrrec que s'ocupa i per a l'única finalitat de portar a terme la investigació d'uns fets delictius.

10. Evitar la revictimització de l'infant víctima

Els fets que generen més impacte mediàtic són molt sovint fets delictius en què l'infant pot aparèixer tant en qualitat de víctima com de testimoni, afectat, imputat o autor.

També pot aparèixer en el marc d'una informació sobre un fet que pot resultar-li traumàtic o dolorós, però que no constitueix un fet delictiu d'acord amb el tipus penal.

En qualsevol dels casos, és especialment important preservar el dret de l'infant a la recuperació emocional i física en el seu procés traumàtic, i el fet que en els mitjans de comunicació aparegui informació en què se'l pugui identificar o en què s'exposin detalls concrets, sovint irrellevants per a la informació pública, sobre el fet que li ha causat dolor pot contribuir a cronificar aquest procés de superació.

Es tracta d'un terreny especialment abonat a abusos pel fet que els condicionants econòmics dels mitjans de comunicació pressionen perquè tractin de manera atractiva aquests temes, que sovint generen atenció i demanda mediàtica en termes de consum i d'ingressos.

L'infant víctima requereix una cura i una protecció especials perquè pugui recuperar-se físicament i emocionalment i pugui desenvolupar adequadament el seu procés per superar el dolor. Els mitjans han de contribuir que sigui així.

Tractament mediàtic d'una sentència condemnatòria per assetjament escolar

La mare d'un infant presenta una queixa i denuncia el tractament mediàtic que es fa amb relació a la publicitat d'una condemna judicial per un cas d'assetjament escolar que havia patit el seu fill en una escola de Barcelona. La interessada considera que la informació apareguda en els mitjans permet identificar el seu fill i li ha suposat una revictimització.

D'acord amb la informació consultada, no consta que la identitat de la víctima transcendís en les informacions aparegudes en els mitjans. No obstant això, amb la informació facilitada als mitjans de comunicació per l'advocada de defensa (que, d'acord amb la declaració de la mare, no estava autoritzada a difondre informació), es pot deduir qui és la víctima i la seva família en un entorn proper com ara l'àmbit escolar.

Cal valorar si la identificació del centre, l'aula, l'edat i altres elements poden contribuir a la identificació de les persones afectades, tenint en consideració també que la denúncia d'irregularitats i la visualització de casos també circumscrits a determinats centres educatius ajuda a la denúncia, la prevenció i la detecció de nous casos.

Per aquest motiu, sempre que no sigui essencial per al relat de la notícia, cal evitar fer constar el nom del centre, tot exigint una ponderació entre el dret a la informació i els altres drets que hi puguin entrar en col·lisió.

IV. ANÀLISI DELS PRINCIPALS DRETS AFECTATS. L'INTERÈS SUPERIOR DE L'INFANT

En l'anàlisi de tots els casos plantejats hi ha drets fonamentals dels infants i adolescents afectats. Quins són aquests drets? Amb quins altres drets fonamentals protegits entren en col·lisió?

La normativa regula i protegeix els drets a la intimitat, l'honor i la privacitat dels infants i adolescents. No obstant això, no es tracta de drets absoluts. Es tracta de drets que sovint col·lideixen amb d'altres, com ara el dret a la informació i a la llibertat d'expressió, respecte dels quals s'ha de fer un judici de ponderació en cada cas concret.

Valorar quin és l'interès superior de l'infant en cada cas servirà de pauta per a aquest judici de ponderació. L'informe fa una anàlisi dels principals drets en conflicte que es resumeix a continuació.

1. Els drets a la intimitat, l'honor i privacitat. El dret a la protecció de dades i la pròpia imatge d'infants i adolescents

La normativa regula i protegeix els drets a la intimitat, l'honor i la privacitat dels infants i adolescents. No obstant això, no es tracta de drets absoluts.

Es tracta de drets que sovint col·lideixen amb d'altres, com ara el dret a la informació i a la llibertat d'expressió, respecte dels quals s'ha de fer un judici de ponderació en cada cas concret.

Encara hi ha una manca de sensibilització i consciència per part de les famílies i els mateixos adolescents afectats respecte de la titularitat d'aquests drets, unida a la desconsideració creixent del valor de la intimitat i la pròpia imatge existent a la societat de la informació actual, que porta sovint a una gestió invasiva i poc respectuosa d'aquests drets i a una deixadesa en la seva defensa, especialment per part d'infants i adolescents que, per circumstàncies socials i personals, estan més desprotegits.

2. El dret a la recuperació emocional de l'infant víctima de maltractament

En el cas de l'infant i adolescent víctima de qualsevol forma de maltractament o subjecte passiu directe o indirecte d'un fet que li ha causat patiment o dolor, el tractament informatiu i mediàtic de fets que l'afecten sempre ha de fer prevaler l'interès superior d'aquest infant o adolescent, especialment i prenent en consideració el respecte al seu dret a la recuperació física i emocional.

Igualment, en cas que es tracti d'un infant o adolescent autor d'un delictes o agressor, s'ha de prendre en consideració el fet que sigui un infant o adolescent als efectes de difusió d'informació, imatge o identificació.

El *Manual d'estil per a mitjans de comunicació*. Com informar dels maltractaments infantils recull recomanacions específiques en aquest àmbit i ha suposat un gran avenç en el respecte d'aquest dret.

3. El dret a la llibertat de la informació i la creació literària

Les llibertats d'informació i expressió són fonamentals i essencials en la configuració de la nostra societat com a democràtica i plural. No obstant això, hi ha límits interns (veracitat i expressions injurioses) i també externs respecte als drets a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge de tercers que sovint no són prou respectats.

Els infants i els joves cal que siguin protegits davant d'aquestes ingerències de manera especialment contundent. Però també cal que els infants i adolescents vegin garantits els seus drets a la informació i expressió, com a subjectes d'aquests drets i no només com a objecte de la informació o expressió entre adults.

En aquest sentit, el dret a informació i expressió de l'infant i adolescent inclou la presència i la participació en espais públics, i també en els mitjans de comunicació social, i la protecció davant de notícies, informacions o manifestacions nocives o que poden pertorbar-ne el desenvolupament. També comprèn el dret a accedir a la informació de manera adaptada a la seva capacitat de comprensió i maduresa emocional i intel·lectual.

4. El deure de reserva, confidencialitat i secret professional

Sovint s'accedeix a informació i notícies que afecten els drets a la intimitat, a l'honor i a la protecció de dades d'infants i adolescents per mitjà de professionals que coneixen determinats fets i informacions per raó de l'exercici de la seva professió o que no han sabut preservar prou bé les dades de què disposen.

El deure de reserva i secret professional també pretén garantir des d'aquesta perspectiva el dret a la intimitat, l'honor, la privacitat i la protecció de dades de la persona, en aquest cas l'infant o adolescent, que veu com informació utilitzada pel professional en exercici de les seves funcions i per a una finalitat concreta es fa pública amb unes finalitats distintes.

En aquest sentit, i en àmbits especialment sensibles com ara el policial i el judicial hi ha una regulació específica, però encara cal avançar per protegir la informació sensible i no circumscriure-la a la difusió de dades personals, sinó a qualsevol dada que permeti identificar la persona, el detall de fets ocorreguts o fins i tot les valoracions que pugui fer un professional d'una determinada situació de què té coneixement per raó del seu càrrec.

5. La ponderació de drets. L'interès superior de l'infant com a clau en la col·lisió de drets

L'interès superior de l'infant és la clau per determinar, en cas de col·lisió de drets, quina és la decisió més adequada que han de prendre els agents que intervenen en el procés de captació, comunicació i divulgació d'un fet, una notícia o una imatge.

La jurisprudència del Tribunal Constitucional ha anat assentant una jurisprudència entorn de la ponderació de drets –i en concret, per delimitar la llibertat d'expressió– que determina uns criteris o pautes interpretatives.

Els diferents tribunals han anat assentant jurisprudència sobre casos concrets en què s'han determinat responsabilitats derivades de les vulneracions del dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge d'infants i adolescents en els mitjans de comunicació.

V. GARANTIES: INSTITUCIONS DE PROTECCIÓ

Quines són les principals institucions de protecció d'aquests drets i quin és el paper en aquest àmbit?

1. Les agències de protecció de dades i el Ministeri Fiscal

Les agències de protecció de dades, en aplicació de la normativa de protecció de dades, tendeixen a considerar que els drets a la informació i la llibertat d'expressió no es poden veure limitats pel consentiment dels protagonistes de la informació ni per l'aplicació directa del dret a la protecció de dades sempre que es faci amb criteris de proporcionalitat. Es fa una remissió a la protecció del dret a l'honor i la intimitat personal per a la defensa dels drets en conflicte, fins i tot en el cas d'infants i adolescents.

La seva funció en tot cas es delimita a la possible infracció de la normativa de protecció de dades que hagi comès el responsable de la gestió de les dades personals a qui supervisen, no la difusió que se'n fa.

Pel que fa al paper del Ministeri Fiscal, les instruccions que en regeixen l'actuació determinen una posició activa d'aquesta institució en la intervenció en casos en què els drets de la personalitat de l'infant entrin en col·lisió amb la llibertat d'informació, i exigeix que la informació sigui d'interès públic i configura la protecció de la infància com a límit infranquejable de l'exercici d'aquesta llibertat.

2. Ètica periodística. Els límits interns. Els codis d'autoregulació i organismes de control

Hi ha codis i mecanismes d'autoregulació i control del mateix sector de la comunicació, tant elaborades i creades per professionals com per les empreses del sector, i també a iniciativa de l'Administració.

Malgrat que el sector audiovisual està molt més regulat administrativament que la premsa escrita, ambdós se sotmeten als límits del respecte als drets de l'honor, la intimitat i la pròpia imatge, i també la protecció de la joventut i la infància.

A Catalunya, la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya, consolida el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, primera autoritat reguladora independent a l'Estat espanyol, n'amplia les competències i el dota de capacitat sancionadora. Alguns codis i mecanismes d'autoregulació preveuen organismes de control.

Específicament, s'han regulat codis, guies d'estil i manuals de bones pràctiques per a la protecció de la intimitat i la dignitat de la infància i l'adolescència, i de les matèries que tenen incidència en els drets dels infants i joves.

VI. LA FUNCIÓ DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ EN LA PROMOCIÓ DELS DRETS DE L'INFANT: LA DENÚNCIA, LA INFORMACIÓ, LA SENSIBILITZACIÓ, LA PARTICIPACIÓ I LA PROTECCIÓ

A banda d'aquest enfocament més limitador i controlador sobre la possible vulneració de drets de l'infant en el desenvolupament de l'exercici de la llibertat d'informació i d'expressió, els mitjans desenvolupen una funció positiva en la promoció de drets de l'infant, també en l'exercici dels drets d'informació i expressió dels infants, entre d'altres.

D'acord amb la Convenció dels drets de l'infant i la posició del Comitè de Drets de l'Infant, i també la normativa catalana relativa als drets de la infància i la comunicació audiovisual, els mitjans de comunicació tenen un paper actiu i en positiu en la garantia i l'efectivitat dels drets dels infants.

El paper dels mitjans de protecció social hauria d'englobar:

- La informació i la sensibilització a la població amb relació a temes que afecten la infància i l'adolescència.
- La formació en drets humans i especialment en drets de la infància i adolescència.
- La protecció dels drets dels infants i adolescents, tant pel que fa a la imatge general del col·lectiu, que s'ha de vetllar perquè sigui positiva i garanteixi els drets subjectius de què són titulars, com pel que fa als drets personalíssims dels afectats directes per la informació que es difon, com ara els d'intimitat, dignitat, honor i protecció de dades.
- El desenvolupament físic, mental i moral dels infants, tot evitant que consumeixin continguts que els puguin ser perjudicials.
- Vetllar especialment per garantir els drets dels més vulnerables, víctimes de maltractaments o delictes, i encara de manera més especial de les víctimes d'abusos sexuals.
- La denúncia de la vulneració de drets a la infància i l'adolescència.
- I, finalment, però no menys important, el foment de la participació d'infants i adolescents en els mitjans, tot afavorint el seu paper com a ciutadans actius en la societat i garantint-ne una presència més enllà dels espais destinats específicament a consum infantil i juvenil.

La denúncia de casos d'abusos sexuals

L'aparició en premsa de casos d'abusos sexuals perpetrats en determinats centres educatius o espais de lleure ha permès en alguns casos la detecció d'altres casos i la prevenció de noves víctimes potencials, a banda de conscienciar la societat en la identificació d'aquestes situacions.

Les famílies tenen dret a tenir aquesta informació, sense que això impliqui conèixer la identitat de les víctimes o denunciants. Les famílies d'alumnes que havien estat en contacte amb el monitor que va perpetrar els abusos van tenir coneixement de les denúncies a través dels mitjans de comunicació.

Alguns dels casos apareguts en premsa han permès detectar irregularitats en l'aplicació dels protocols existents i han forçat també l'adaptació i actualització dels

protocols de prevenció d'abusos sexuals en l'àmbit educatiu i del lleure, mitjançant un procés de diàleg amb el sector.

D'altra banda, la identificació de centres educatius, com ara els Maristes, també va causar-los una certa estigmatització i la presència de mitjans va poder afectar el conjunt de la comunitat educativa d'aquests centres educatius.

El documental “Desemparats” i la denúncia d'irregularitats en el sistema de protecció

En el programa, s'hi denunciaven algunes irregularitats concretes i presumptes conflictes d'interessos i malversació de fons públics relacionats amb el sistema de protecció.

Certament, hi apareix algun cas reeixit, però la gran majoria de casos i experiències relatades ofereixen una imatge negativa del funcionament del sistema, que, d'acord amb la voluntat dels realitzadors del programa, contribueix a l'objectiu de denúncia social amb l'ànim que es millorin les deficiències, tal com es permet fer en el gènere periodístic del documental, d'acord amb el llibre d'estil de la CCMA.

D'altra banda, en el documental hi apareixen dades, noms i referències i, en algun cas, imatges i vídeos d'infants o adolescents que poden vulnerar el dret a la intimitat, privacitat i honor, i també afectar el seu dret a la recuperació emocional com a víctimes, independentment de si hi apareixen amb el seu consentiment o amb el dels seus pares o tutors legals.

Es valora positivament que l'emissió del programa hagi generat un interès a l'opinió pública en un àmbit molt desconegut i poc atractiu com ara el sistema de protecció, i que es puguin abordar les qüestions de fons que es denunciaven i de les quals es fa partícip en la seva tasca diària: el treball preventiu i d'acompanyament amb les famílies, el debat sobre la figura judicial en els processos de desemparament, les possibles irregularitats econòmiques entorn dels centres de protecció, la denúncia d'errades i casos de maltractament i abusos que es poden produir i la millora del sistema en general per garantir una recuperació i protecció efectiva dels infants i adolescents en risc de desprotecció.

No obstant això, es vol posar de manifest la necessitat que els mitjans de comunicació, en la seva funció de mitjà social, i amb qualsevol dels gèneres periodístics que utilitzi, tinguin molt present l'interès superior de l'infant, el respecte al dolor, el rigor i la protecció de la intimitat de l'infant.

Així mateix, s'entén que entre les funcions dels mitjans hi ha la difusió de la tasca que fan els diferents serveis de l'Administració, sensibilitzar, promoure i fomentar els drets i deures de la ciutadania i el coneixement dels drets dels infants, tot evitant rebuig social i estigmatització cap a col·lectius com ara els infants i adolescents sota tutela de l'Administració.

VII. DOS ÀMBITS ESPECIALMENT SENSIBLES: EL SISTEMA DE PROTECCIÓ, I L'ESCOLA I EL LLEURE EDUCATIU

Moltes de les situacions i els problemes detectats a la institució es produeixen en àmbits en què la presència dels infants i adolescents té un pes específic, atès que es tracta d'àmbits l'objectiu principal dels quals és l'atenció d'aquest col·lectiu i en què els infants i adolescents en són especials protagonistes. Dos d'aquests àmbits són el sistema de protecció a la infància i l'adolescència en situació de desemparament i l'àmbit de l'educació, tant el sistema educatiu formal com l'àmbit del lleure educatiu.

Cal remarcar la importància que tenen els mitjans a l'hora de denunciar i fer aparèixer a l'opinió pública mancances existents en aquests àmbits i que poden suposar vulneracions de drets del col·lectiu d'infants i adolescents, però igualment també caldrà posar en relleu la necessitat de sensibilitzar la societat sobre les problemàtiques que s'atenen, i també respecte als drets a la intimitat, la dignitat i l'honor dels infants i els adolescents.

Es tracta, a més, de sistemes i institucions que cal preservar més enllà dels drets individuals dels infants directament afectats i respecte dels quals cal que els mitjans de comunicació social acompleixin una tasca pedagògica i de conscienciació pel que fa a les finalitats que els han estat encomanades i respecte de la visibilització de la realitat que atenen.

El Síndic, en exercici de la seva tasca, se n'ha fet ressò en els seus informes al Parlament i ha emès recomanacions. Els mitjans de comunicació social contribueixen amb la seva difusió a la millora del sistema i a la protecció de drets.

També és tasca dels mitjans de comunicació fer difusió de la funció encomanada al sistema i la tasca del col·lectiu professional que en forma part, i coadjuvar a la implicació de la societat en la detecció de casos de desprotecció, en la prevenció del maltractament i també en la promoció de les famílies acollidores.

Ara bé, en tota la tasca de difusió i denúncia de fets i notícies rellevants en aquest àmbit, cal preservar la imatge i el dret a la intimitat d'aquests infants i adolescents i evitar l'estigmatització que pot generar per a tot el col·lectiu una visualització conflictiva i negativa del sistema de protecció en conjunt.

En l'àmbit educatiu són diversos els fets noticiables que tenen com a marc un centre educatiu i que, pel seu contingut i repercussió social, requereixen una gran presència mediàtica.

Alguns dels fets són especialment sensibles per raons diverses, com ara denúncies d'abusos sexuals, denúncies per adoctrinament a les aules o identificació de famílies per la seva professió o ideologia, amb afectació directa sobre els infants, tant els directament afectats com els altres infants que acudeixen al centre i la comunitat educativa en general.

L'espai educatiu és un espai privat dels infants i, en aquest sentit, cal preservar-lo.

VIII. CONCLUSIONS

El dret a la informació està estretament lligat a la construcció d'opinió crítica i a la configuració d'una societat democràtica i plural, igual que la llibertat d'expressió.

Els infants i adolescents també en són titulars. La participació activa en els mitjans i l'educació mediàtica d'infants i adolescents que els permeti fer-ne un consum crític és essencial per al seu desenvolupament com a persones en una societat democràtica.

La Convenció sobre els drets de l'infant recull el dret a la llibertat d'expressió, a la llibertat de pensament i a l'accés a una informació adequada dels infants subjectes de drets de la mateixa manera que els adults.

En aquest sentit, els infants i adolescents han de tenir garantit l'accés als mitjans de comunicació i a les tecnologies de la informació en condicions de seguretat i de protecció d'acord amb el seu nivell de desenvolupament personal. L'accés i la participació als mitjans de comunicació social és un dret essencial que permet la socialització en una societat de la informació com en la que vivim, i promou la visibilització del col·lectiu d'infants i adolescents com a subjectes de drets i els apodera.

En tots els casos, cal garantir el benestar físic i emocional dels infants i adolescents que apareixen en els mitjans i respectar el seu dret a expressar-se, tot assegurant que no es vulneren els seus drets a la intimitat, l'honor i la protecció de la pròpia imatge.

Hi ha límits al dret a la informació i la llibertat d'expressió, com ara els drets a la intimitat, l'honor, la privacitat i la protecció de dades, i més específicament el dret a la recuperació emocional de l'infant que ha estat víctima de qualsevol forma de maltractament o patiment.

Pel fet que es tracta d'infants o adolescents, la vulneració de qualsevol d'aquests drets suposa a la vegada la vulneració d'altres drets fonamentals, en especial el dret al ple desenvolupament.

El deure de reserva, confidencialitat i secret professional també protegeix la intimitat i la privacitat de les persones, en aquest cas infants i adolescents atesos per professionals que requereixen accedir a les seves dades personals per raons de caràcter professional i acomplir la finalitat que tenen encomanada. La vulneració d'aquest deure en fets que són objecte d'atenció mediàtica té conseqüències per al professional, perquè vulnera els seus deures de reserva i secret professional, i per a l'infant o adolescent, perquè afecta directament el seu dret a la privacitat i intimitat.

Alhora, el mateix dret a la informació conté límits intrínsecs, com ara la veracitat i l'interès públic, el dret a la llibertat d'expressió i els que configuren els delictes d'odi i discriminació.

Els mitjans també es troben a la vegada amb condicionants com ara interessos econòmics i polítics que poden regir-ne el funcionament.

En qualsevol dels supòsits, i malgrat tots els condicionants, l'interès superior de l'infant ha de regir en les decisions que es prenen a l'hora de ponderar els drets en conflicte en cada cas concret.

Els mitjans de comunicació social alhora tenen un paper fonamental que, en el cas del sector audiovisual, comporta la consideració de servei d'interès general pel seu paper preeminent en la promoció de drets, sensibilització i denúncia de problemàtiques en el conjunt de la societat.

Atès aquest important paper, les empreses i professionals de la comunicació no han d'eludir la responsabilitat social que això implica. En aquest sentit, s'han desenvolupat codis d'autoregulació i s'han promogut organismes de control que coadjuven en l'acompliment de la tasca encomanada als mitjans i que participen en l'ètica periodística.

No obstant això, es fa imprescindible avançar encara més en tres terrenys alhora: l'autoregulació i coregulació de professionals i empreses de comunicació perquè actuïn amb responsabilitat davant la protecció i els drets de la infància; l'educació en comunicació que doni als infants, els adolescents, les famílies i el món educatiu les eines necessàries per fer un ús creatiu, crític i responsable dels mitjans, i el seguiment de les obligacions dels prestadors de serveis de comunicació audiovisual que fan les autoritats reguladores.

En general, també cal desenvolupar eines per fer que les persones consumidores de mitjans de comunicació estiguin sensibilitzades sobre la necessitat d'exigir el respecte als drets dels infants i adolescents en els mitjans.

IX. RECOMANACIONS

Primera: Prendre en consideració en tot tractament informatiu l'interès superior de l'infant

Al Ministeri Fiscal, a la DGAIA i al CAC

■ Estendre la prohibició d'identificació dels infants i adolescents quan apareixen en els mitjans de comunicació que ja preveuen la Llei orgànica de protecció del menor, l'Estatut de la víctima, la Llei 14/2010 i la regulació de la comunicació audiovisual, entre d'altres:

- No només limitada a la presència de l'infant en els mitjans com a víctima de delictes o maltractament, ni tampoc a la vulneració del seu dret a l'honor, sinó a qualsevol aparició en els mitjans, ja que pot esdevenir contrària als seus interessos, actuals o futurs, o simplement pot condicionar el desenvolupament de la seva identitat.
- Estendre també la prohibició d'identificació d'elements personals que puguin permetre identificar de manera indirecta l'infant o adolescent, més enllà de la difusió del nom o la fotografia del rostre, com ara la publicació del lloc de residència, noms dels pares, mares o tutors, escola i altres elements, i encara que només en permeti fàcilment la identificació en el seu entorn més immediat.
- Evitar la publicitat d'elements que permetin la identificació d'un infant o adolescent en una sentència o resolució judicial.

Als mitjans de comunicació i al Col·legi Professional de Periodistes

- En el marc de l'autoregulació de l'exercici periodístic, cal ampliar l'abast de la prohibició d'identificar infants i adolescents en els mitjans de comunicació i de difondre'n la imatge. La identificació també es pot fer per mitjà d'altres dades personals que en el context en què s'exposen i en l'entorn on es desenvolupa la vida de l'infant permeten identificar-lo fàcilment.
- Visibilitzar i fer present l'infant i adolescent en els mitjans de comunicació com a subjecte de drets.

Segona: Accions de sensibilització i formació

A la DGAIA, als mitjans de comunicació, al Col·legi de Periodistes i al CAC

■ Consolidar un treball conjunt per implementar diverses recomanacions formulades pel Comitè de Drets de l'Infant i que també recull el Pacte per a la infància de Catalunya, encaminades a:

- Transmetre una imatge realista i positiva dels infants i adolescents, de manera inclusiva per a tot el col·lectiu.
- Promoure drets i hàbits saludables.
- Sensibilitzar la ciutadania ampliant el seu coneixement de problemàtiques que afecten aquest col·lectiu i implicar-la en la seva atenció.
- Formar la ciutadania, i molt especialment els infants i joves, en educació mediàtica perquè es faci un ús responsable dels mitjans i entorns tecnològics.
- Visibilitzar i denunciar situacions de vulneracions de drets, prevenció de maltractaments, i abusos a infants i adolescents.

■ Promoure una campanya de sensibilització i conscienciació al conjunt de la població respecte del consum responsable dels mitjans de comunicació social, de manera que la ciutadania pugui decidir evitar el consum de productes comunicatius i informatius que vulnerin drets d'infants i adolescents, i denunciar, si escau, continguts i pràctiques que vulneren l'ètica periodística.

■ Incentivar els mitjans de comunicació, també els privats, a difondre materials i informació d'interès social i cultural per a l'infant, accessibles també a les diferents formes de discapacitat.

A l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades i als departaments d'Interior i d'Educació

■ Treballar en la divulgació, la sensibilització i la conscienciació entre la població del contingut i les formes d'exercici dels drets a la intimitat, la privacitat i la protecció de dades personals, de què són titulars els infants i adolescents, i facilitar mecanismes a l'abast del col·lectiu d'infants i adolescents i les seves famílies per poder defensar aquests drets davant d'intromissions il·legítimes.

■ Adaptar la informació relativa a l'exercici dels drets de protecció de dades a la capacitat de comprensió i nivell de maduresa de l'infant i adolescent afectat, i garantir que aquesta informació sigui concisa, transparent, intel·ligible i d'accés fàcil, amb un llenguatge clar i senzill específicament pensat per a l'edat a què va adreçat.

Al Col·legi de Periodistes, a les universitats catalanes i a la Secretaria d'Universitats i Recerca

■ Revisar i actualitzar els continguts curriculars dels estudis de periodisme a l'efecte de complementar i emfatitzar la divulgació i el coneixement respecte dels drets dels infants i adolescents quan s'estudia ètica i deontologia periodística.

Al Col·legi de Periodistes

- Crear un registre de professionals que tinguin un interès específic en qüestions que afecten els infants i adolescents, des d'un enfocament de defensa de drets, que visibilitzin i facin d'estendards de les bones pràctiques en aquest àmbit.

Tercera: Regulació i recull de bones pràctiques

A la DGAIA, als principals mitjans de comunicació, al CAC i al Col·legi de Periodistes

- Treballar en un codi o manual de recomanacions i un recull de bones pràctiques adreçades al conjunt de mitjans de comunicació que englobi totes les recomanacions recollides en els codis i normativa ja existents, amb una consideració especial a l'interès superior de l'infant.
- Elaborar un codi específic del tractament de l'infant i adolescent en els mitjans que:
 - Protegeixi els infants i adolescents d'informació que pugui resultar perjudicial per al seu desenvolupament, més enllà de les existents i a través de qualsevol dels mitjans de comunicació social.
 - Reguli la promoció de drets i la sensibilització social.
 - Garanteixi la presència i participació dels infants i adolescents en els mitjans de manera activa.
 - Reguli, en la mesura que es valori adequat, quina ha de ser aquesta presència (en termes de temps i manera) i la imatge que es vol transmetre del col·lectiu.
 - Amplii l'abast i el contingut de la prohibició d'identificació d'un infant o adolescent en els mitjans de comunicació.
 - Es prohibeixi especialment el tractament informatiu que vulneri el dret a l'honor i la recuperació emocional de l'infant i que pugui suposar una discriminació per raó de les activitats, creences i opinions dels seus pares, mares, tutors i familiars.
 - Estengui el deure de reserva dels professionals a totes les dades que apareixen amb relació a un infant o adolescent, o a informació i valoracions a què hagi pogut tenir accés la persona professional per raó del seu càrrec i que s'utilitzi per a una finalitat que no estigui protegida per l'ordenament jurídic ni per l'encàrrec de les seves funcions com a professional en defensa dels interessos d'aquest infant o adolescent.
 - Estengui la divulgació i aplicació del *Manual d'estil per a mitjans de comunicació. Com informar dels maltractaments infantils* a totes les formes de comunicació social, no només audiovisual, i a totes les situacions que causen dolor.
- Pel que fa a l'àmbit sectorial, elaborar un manual d'estil o codi de bones pràctiques sobre el sistema de protecció a la infància i l'adolescència, conjuntament amb la DGAIA, que permeti:
 - Transmetre una imatge positiva i pedagògica entorn dels serveis i recursos que en formen part i la implicació que pot tenir la ciutadania en la consecució de les seves finalitats, tot evitant l'estigmatització.
 - Evitar la identificació d'un determinat centre residencial del sistema de protecció, especialment si apareix associat a situacions negatives, de conflictivitat, de violència, ja

que, a més, es tracta d'una dada que permet identificar els infants i adolescents que hi resideixen.

- Garantir sempre els drets a la intimitat, la dignitat i la imatge dels infants i adolescents directament afectats.
- Regular la mera presència de mitjans en un centre residencial per a infants i adolescents o mesura de protecció, tenint en compte que, més enllà de la captació d'imatges i entrevistes, la presència en si pot suposar una vulneració de drets, ja que pot pertorbar el normal funcionament del centre.
- Pel que fa als espais educatius d'infants i joves, conjuntament amb el **Departament d'Educació**, cal elaborar un manual d'estil o bones pràctiques o instrucció de funcionament que:
 - En l'aparició en els mitjans de comunicació de fets i notícies relacionades amb centres educatius i de protecció, garanteixi els drets a la intimitat, la dignitat i la imatge dels infants i adolescents directament afectats.
 - Preservi la identificació d'un determinat centre educatiu, ja que pot suposar una estigmatització del centre i afavorir la segregació escolar, però també en tant que es tracta d'una dada d'identificació per als infants que hi assisteixen i, per tant, de la seva àrea de privacitat.
 - Reguli la mera presència de mitjans en un centre residencial per a infants i adolescents o mesura de protecció, tenint en compte que, més enllà de la captació d'imatges i entrevistes, la presència en si pot suposar una vulneració de drets, ja que pot pertorbar el normal funcionament del centre.
 - Elabori un protocol o instrucció que permeti regular en aquests casos quin és el control i els límits que pot establir el centre davant d'aquesta demanda mediàtica, per no pertorbar la normal convivència al centre i respectar el dret a l'educació.

Quarta: Control i supervisió dels mitjans de comunicació

Als mitjans de comunicació, a la DGAIA, al CAC i altres organismes responsables

- Instar i incentivar la responsabilitat social de les empreses i professionals del sector per evitar riscos i la difusió de continguts perjudicials per al desenvolupament d'infants i adolescents.
- Establir acords amb les companyies de mitjans de comunicació per protegir els infants de les influències que els poden ser perjudicials i col·laborar en la sensibilització i promoció de drets.
- Estudiar mesures que permetin penalitzar els mitjans que revelen dades personals que permeten identificar un infant o adolescent, especialment si es tracta d'una informació que afecta directament els seus drets a la dignitat, la intimitat i l'honor.
- Promoure la denúncia de vulneracions de drets de privacitat i honor dels infants i del deure de reserva dels professionals.
- Promoure plans d'acció per enfortir els grups de famílies i xarxes socials de supervisió dels mitjans en el sentit de control i promoció de drets.

- Desplegar reglamentàriament els procediments sancionadors que es puguin incoar en aplicació dels articles 158 i) i l) de la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, que preveuen infraccions amb relació a la vulneració de drets de la infància i l'adolescència per part dels mitjans de comunicació social, tot valorant la idoneïtat que es puguin incoar expedients sancionadors i publicar les sancions fermes corresponents en els mitjans per raons també d'exemplaritat en el rebuig d'aquest tipus d'accions o conductes.

Al Ministeri Fiscal

- Cal emfatitzar el paper del Ministeri Fiscal en la persecució de les intromissions en els drets a la intimitat, la reputació i l'honor dels infants a través de difusió d'imatges, notícies, publicacions en els mitjans i la denúncia de vulneracions del deure de reserva.

Cinquena: Participació activa dels infants i adolescents en els mitjans de comunicació

Als mitjans de comunicació, al CAC, al Departament d'Educació i a la DGAIA

- Col·laborar amb els mitjans de comunicació i la indústria de les TIC per concebre, promoure i aplicar els drets a la informació i participació dels infants i adolescents.
- Fomentar que els infants expressin la seva opinió i les seves expectatives en els mitjans de comunicació i que participin no només de programes infantils, sinó també de la producció i difusió de tot tipus d'informació.
- Promoure que els infants siguin creadors de continguts informatius i que participin de manera activa en els mitjans, fins i tot en qualitat de reporters, analistes i comentaristes, per donar al públic una imatge adequada i protagonista de la infància i l'adolescència dins la societat.
- Preparar un dossier per a la participació dels infants en els mitjans de comunicació d'acord amb bones pràctiques detectades.
- Desenvolupar i enfortir l'educació crítica en el consum dels mitjans en totes les seves formes al conjunt d'infants i adolescents.
- Oferir als infants i adolescents la possibilitat de comunicar-se entre ells i poder expressar opinions a través dels mitjans, tot proporcionant-los continguts adequats segons les etapes de maduresa i la capacitat de comprensió emocional i intel·lectual pròpies de cada edat.

